

ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЙ БЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ

НАЗАРЧУК Тетяна¹, БУЦЕНКО Сергій²

¹Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-9153-0733>

e-mail: nazarchuktatiana@gmail.com

²Хмельницький національний університет

У дослідженні актуалізовано увагу до проблематики, по-перше, перспектив інноваційно-орієнтованого підприємництва та, по-друге, аспектів гарантування безпеки як інноваційних процесів, так і бізнесу, що є інноваційно активним. Метою дослідження визначено обґрунтування елементів стратегічного планування економічної безпеки інноваційно-орієнтованих суб'єктів господарювання. Показано, що інноваційний шлях та тип розвитку підприємства є безальтернативним, якщо підприємство орієнтується на стабільне довгострокове функціонування і розвиток з позиції міцної конкурентоспроможності. Зазначено, що при тому інновації завжди пов'язані з ризиком та значними інвестиційними і фінансовими витратами. Констатовано, що обґрунтування теоретико-методичних та методико-прикладних положень гарантування економічної безпеки інвестиційного процесу має високий рівень актуальності. Узагальнено, що формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств передбачає оптимальне поєднання наявних конкурентних переваг, пріоритетним інструментом використання яких є системно-інтегрований підхід. Розроблено концептуальну схему управління інноваційною активністю підприємства. Визначено стратегічні пріоритети та цілі забезпечення економічної безпеки інноваційно активних підприємств.

Ключові слова: економічна безпека, економіка та управління підприємствами, інновації, інноваційна активність бізнесу, безпека процесу розвитку.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-23>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інноваційний шлях та тип розвитку підприємства є безальтернативним, якщо таке підприємство орієнтується на стабільне довгострокове функціонування і розвиток з позиції міцної конкурентоспроможності. З іншого боку, інновації завжди пов'язані з ризиком та значними інвестиційними і фінансовими витратами. Відтак, обґрунтування теоретико-методичних та методико-прикладних положень гарантування економічної безпеки інвестиційного процесу має високий рівень актуальності.

Це доводить актуальність обґрунтування теоретико-методичних засад та прикладних інструментів менеджменту економічної безпеки інноваційно активних суб'єктів господарювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Результати вивчення наявних в економічній літературі досліджень щодо інноваційного розвитку та економічної безпеки підприємств доводять високу актуальність та необхідність подальших досліджень у сфері управління економічною безпекою підприємств та їх інноваційної активності. На сьогодні загальна проблематика, а також специфічні аспекти управління та забезпечення економічної безпеки підприємств системно й комплексно розкриті у публікаціях таких науковців, як Т. Адаменко [1,с.69-79], В. Гаркуша [3,с.28-34], Л. Донець [4,с.12-20], Г. Козаченко, В. Пономарьов, О. Ляшенко [6,с.15-25] та інші. Удосконаленню класифікацій ідентифікації викликів, ризиків та загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання, особливо інноваційно активних, присвячені результати чисельних досліджень Т. Васильціва, Р. Лупака, О. Рудковського [2,с.4-8], Т. Зубка [5,с.81-88], А. Дідич [7,с.248-252], Р. Уразалієва [9,с.153-158] та інших науковців. Методика аналізування стану та рівня, а також прикладні засади забезпечення економічної безпеки підприємств і організацій висвітлені такими науковцями, як В. Борщевський [8,с.22-28], Т. Васильців [10,с.320-330] та інші. Водночас, нові умови господарювання породжують нові характеристики, фактори і загрози економічній безпеці підприємств, які активно провадять власну інноваційну діяльність, що обумовлює потребу у все нових дослідженнях в цій сфері.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Відтак, не зважаючи на значну кількість робіт, де описується проблематика інноваційного розвитку та економічної безпеки бізнесу, ще недостатньо комплексних досліджень, де ці аспекти взаємопов'язуються і напрацьовуються рекомендації відносно гарантування економічної безпеки інноваційно активного бізнесу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування елементів стратегічного планування аспектів економічної безпеки інноваційно-орієнтованих суб'єктів господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств передбачає оптимальне поєднання наявних конкурентних переваг, пріоритетним інструментом використання яких є системно-інтегрований підхід, що дозволяє максимально ефективно використати наявні сильні сторони підприємства, раціоналізувати відносини його взаємодії з контрагентами, мінімізувати ризики невизначеності економічного середовища, утримувати та нарощувати власну частку на ринку. Своєю чергою, параметри конкурентоспроможності бізнесу характеризуються через призму відповідності принципам детермінованості, організованості, економічності, надійності та безпечності.

При тому всьому ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності бізнесу традиційно вважається інноваційна активність та ефективність. Водночас, інноваційний розвиток підприємств також супроводжується й низкою ризиків та загроз, що актуалізує питання економічної безпеки інноваційно активних суб'єктів господарювання.

Управління інноваційно-орієнтованим бізнесом в руслі забезпечення його конкурентоспроможності полягає в структурній організації процесу створення адекватної фінансової, економічної, техніко-технологічної та наукової підтримки радикальної модернізації якісно-споживчих властивостей продукції (послуг), що, з урахуванням змін функціональних параметрів економічного середовища, дозволяє здійснювати своєчасну реструктуризацію бізнес-процесів, пов'язаних із виробництвом і збутом продукції (наданням послуг), посилення конкурентних позицій на ринку та покращення рівня господарювання підприємства, що в сукупності забезпечує формування корисного соціально-економічного ефекту. Такий комплексний підхід дозволяє сформулювати базові засади для подальшої максимізації ефективності управління інноваційною активністю підприємств (рис. 1) та обґрунтовано підійти до реалізації їх інноваційних проектів.

Структура інноваційної активності бізнесу формується з процесів інвестування та інноваційного розвитку, результат синергії яких, з однієї сторони, створює фінансово-ресурсну базу для впровадження інновацій в ході господарювання, а з іншої – підвищує ефективність та окупність вкладених інвестицій, адже забезпечує їх спрямованість в інноваційний сегмент діяльності, що трансформується в такі переваги, як розширення асортименту продукції (послуг), доступних для споживачів; реалізація техніко-технологічної модернізації; формалізація мультиплікатора революційного розвитку та підтримки процесів розширеного відтворення; створення ресурсної бази мінімізації ризиків, реалізації антикризових управлінських рішень і зміцнення економічної безпеки підприємства; формування перспектив освоєння нових ринків для збуту продукції (надання послуг).

Активізація інноваційної діяльності підприємства з метою зміцнення його конкурентоспроможності, однак на засадах гарантування надійної економічної безпеки бізнесу, має мати довгостроковий стратегічний характер і відповідати загальній меті політики розвитку корпоративного бізнесу. Метою такої політики підприємств є формування здатностей до кращого (в порівнянні з прями та опосередкованими конкурентами) задоволення потреб споживачів у продукції (послугах), визначення напрямів і засобів досягнення інноваційних якісних характеристик продукції та надання комплексу супутніх послуг, підвищення суспільної ефективності господарювання, посилення економічної та соціальної ролі підприємства в суспільстві.

Реалізації цієї мети сприятиме досягнення таких головних стратегічних пріоритетів підприємств, як підвищення рівня економічної ефективності та корпоративної безпеки; удосконалення системи організації бізнес-процесів; впровадження власної системи інституційно-нормативного контролю якості; покращення характеристик продукції (послуг); підвищення рівня соціальних стандартів бізнесу; забезпечення високої ефективності інноваційної діяльності (рис. 2).

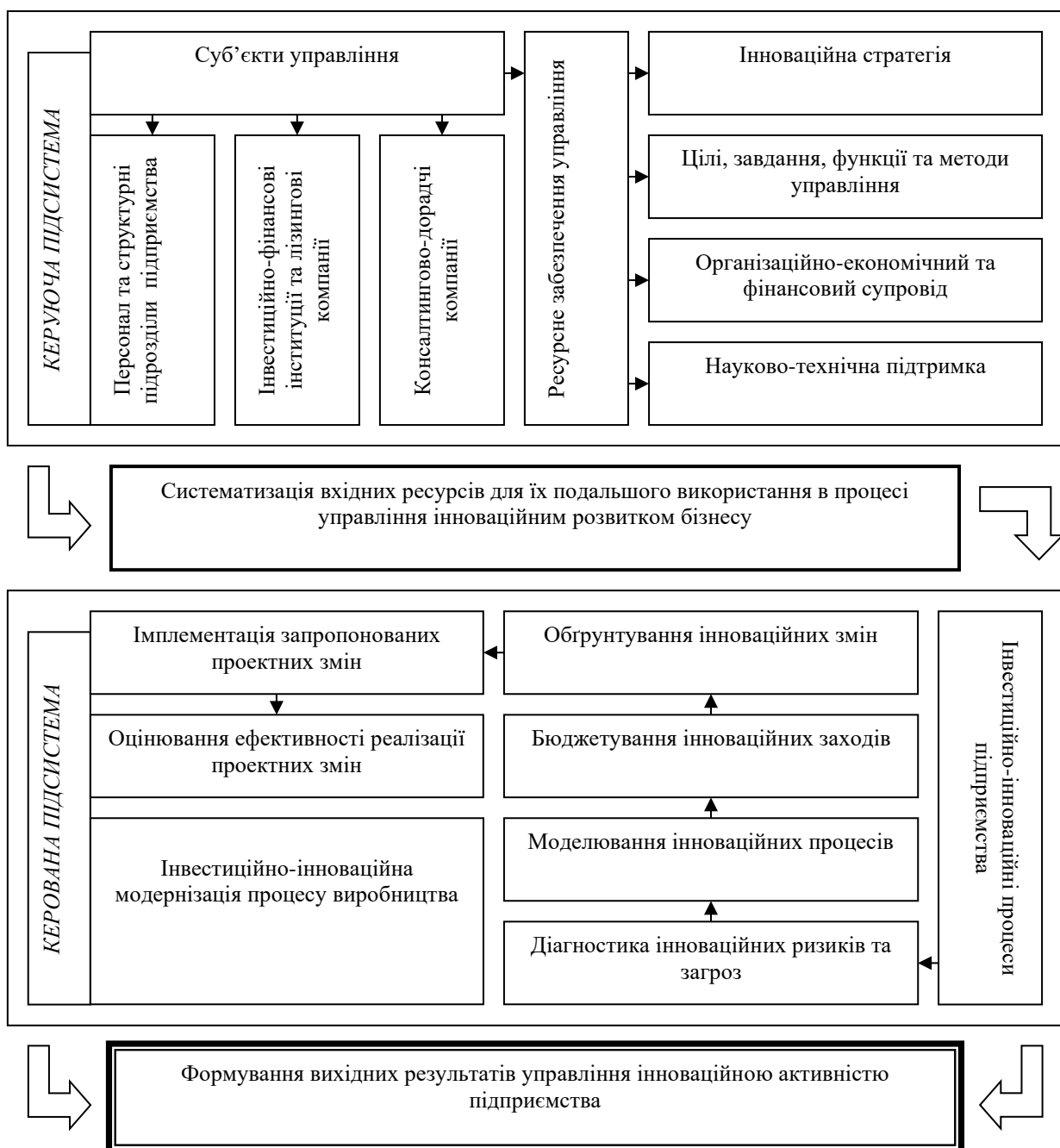


Рис. 1. Концептуальна схема управління інноваційною активністю підприємства

Реалізація підприємствами ефективної діяльності відносно формування належного інноваційного забезпечення конкурентоспроможності передбачає задіяння відповідних механізмів та інструментів в їх межах. Політику в цій сфері доцільно будувати на трьох групах механізмів: організаційно-управлінському (що дозволить виокремити відповідну діяльність у відокремлений функціональний напрям, ідентифікувати відповідальних суб'єктів, сформуванню власний бюджет заходів, забезпечити контроль їх реалізації та оцінювання ефективності), фінансово-економічному (зادля створення необхідного мотиваційного середовища для внутрішніх і зовнішніх суб'єктів інноваційної активності) та інформаційно-психологічному (що дозволяє логічно доповнити організацію та мотивацію розвитку інноваційних процесів шляхом формування позитивного ставлення до них персоналу, суб'єктів зовнішнього середовища підприємства та суспільства).

Важливо аби реалізовані механізми були зорієнтовані на створення і впровадження підприємствами продуктивних, технологічних, технічних, маркетингових, управлінських, ринкових та соціально-економічних інновацій шляхом залучення в цих цілях всіх видів інвестицій з пріоритетом на реальних та фінансових, а також інвестиціях, що мають стратегічний характер, спрямовані на підтримку інноваційного співробітництва, формування і ефективного використання

інтелектуальних і нематеріальних активів підприємств.

Залежно від ролі й значення адаптаційних елементів, а також готовності до адаптивної реакції можна виділити три моделі поведінки підприємства, кожна з яких визначає його готовність до гарантування економічної безпеки: модель активного, консервативного й змішаного поведіння. Вибір моделі адаптивної поведінки керівництву підприємства слід здійснювати виходячи з наявної ситуації на ринку та можливостей самого підприємства. Характеристика можливих варіантів поведінки підприємства в кожній з моделей наведена в табл. 1.

Для гарантування належного рівня економічної безпеки інноваційно активних підприємств слід проводити політику, яка б ґрунтувалася на змішаній моделі адаптивної поведінки. Ця модель відповідає такій ситуації на ринку за якої спостерігається стабільна економічна політика при незначних змінах в законодавстві держави. У змішаній моделі поведінки підприємства розроблені загальні принципи моделі адаптації та підходи до поведінки підприємства в ринкових умовах, а сама адаптація залежить від виду й рівня інтенсивності впливу факторів зовнішнього середовища: при інтенсивному впливі загальні принципи адаптації певним чином реалізуються в діяльності підприємства, а при невисокій інтенсивності – реалізація принципів адаптації носить поверхневий і несистемний характер.

Стратегічні пріоритети	Стратегічні цілі
Підвищення рівня економічної ефективності діяльності	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Запровадження практик знижок з ціни, реалізація спільних маркетингових програм з суб'єктами інших видів бізнесу; ❖ поетапний перехід на розширення масштабів господарювання; ❖ ініціювання створення інноваційних кластерів для отримання синергійних ефектів, економії трансакційних витрат і зростання ефективності повного циклу створення і реалізації продукції (послуг); ❖ реалізація програм ефективізації бізнесу
Удосконалення організації бізнес-процесів та співробітництва з іншими контрагентами	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Запровадження автоматизованої системи управління для забезпечення високої якості виробництва та інших господарських процесів підприємства; ❖ започаткування практик співпраці з іншими контрагентами та створення спільних систем управління і моніторингу бізнес-процесів; ❖ ініціювання створення та підтримка роботи асоціативно-громадських структур для вироблення і контролю реалізації програм і проектів прозорого функціонування і розвитку цільових ринкових сегментів; ❖ впровадження ІК-технологій
Впровадження власної системи інституційно-нормативного контролю якості	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Запровадження централізованого контролю за якістю і безпекою продукції (послуг); ❖ формування постійно діючої системи підвищення кваліфікації всіх категорій персоналу; ❖ впровадження власної внутрішньої системи контролю дотримання інституційних та внутрішньонормативних стандартів і вимог
Покращення характеристик якості продукції (послуг)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Модернізація рухомого складу та розвиток виробничо-технічної бази в узгодженні з сучасними вимогами до технологій виробництва; ❖ покращення якісних та споживчих характеристик продукції (послуг) суб'єкта господарювання
Підвищення рівня соціальних стандартів бізнесу	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Інвестування у покращення бізнес-інфраструктури та розвиток системи контролю споживачами продукції (послуг) підприємства; ❖ якісне посилення соціальної відповідальності бізнесу; ❖ підвищення екологічності функціонування підприємства; ❖ ініціювання власних програм обслуговування соціально вразливих категорій та верств населення
Розвиток споживчих властивостей продукції (послуг)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Застосування єдиних стандартів до привабливого зовнішнього та внутрішнього вигляду підприємства, його продукції (послуг); ❖ покращення зовнішнього вигляду та постійне удосконалення навичок персоналу, впровадження сучасних методів оцінювання їх праці; ❖ формування пакету і надання комплексу додаткових послуг
Забезпечення високої ефективності інноваційної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Модернізація техніко-технологічної бази виробництва шляхом збільшення частки власних основних засобів; ❖ створення власної системи дистанційної інтернет-комунікації зі споживачами та зовнішніми контрагентами, впровадження автоматизованих систем управління; ❖ запровадження автоматизованої системи обліку та електронних і безготівкових форм розрахунків

Рис. 2. Стратегічні пріоритети та цілі забезпечення економічної безпеки інноваційно активних підприємств

Оскільки значна частина показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства знаходиться на належному рівні, то керівництву підприємства лише слід зосередитися на проблемних ділянках діяльності, залишивши без змін налагоджені сфери його діяльності.

Таблиця 1

Стратегії адаптивної поведінки, які слід інноваційно орієнтованим підприємствам з метою гарантування їх економічної безпеки

Ситуація на ринку	Стратегії	Характеристика поведінки підприємства	Стан адаптації
Посилення конкуренції; поява нових більш продуктивних технологій; суттєві зміни на ринку та в сфері регулювання господарської діяльності	Активна	Пошук та встановлення нових господарських зв'язків; пристосування виробництва до вимог ринку; нові підходи в цінній політиці; жорсткий режим економії витрат; активна перебудова організаційної структури управління підприємством	Підприємство готове до адаптації; темп адаптації високий; розроблені принципи та моделі адаптації в залежності від характеру та масштабу змін; адаптація охоплює всі сфери діяльності та всі підрозділи підприємства
Ситуація на ринку не змінюється; спостерігається стабільний курс економічної політики держави	Консервативна	Зберігаються традиційні, навіть при їх неефективності, зв'язки; незмінною залишається структура випуску продукції; зберігається попередня цінова політика; практично відсутній режим економії витрат; політика оплати праці формується під тиском персоналу; не відбуваються зміни в організаційній структурі управління підприємством	Поведінка підприємства доволі пасивна, інертна; відсутні активні дії на ринку; усі проблеми вирішуються традиційним шляхом; присутній низький темп адаптації; моделі адаптації не розроблені; адаптація має локальний характер (зміни відбуваються лише в окремих підрозділах)
Спостерігається стабільна економічна політика; незначні зміни в законодавстві, що стосуються умов ведення господарської діяльності; посилення активності конкурентів	Змішана	Застосовується активна і консервативна модель поведінки підприємства в залежності від вирішуваних проблем; поряд з традиційними здійснюється пошук нових зв'язків; наявна стара структура випуску продукції при певних змінах в асортименті; зберігається витратна модель ціноутворення; підвищуються вимоги до економії витрат; заробітна плата носить характер соціальних виплат; не відбуваються зміни в організаційній структурі управління	Вибіркова адаптація, що залежить від виду та рівня впливу факторів зовнішнього середовища; темп адаптації нижчий ніж при активній моделі поведінки; не розроблена модель адаптації, а наявні лише загальні її принципи

У ринкових умовах господарювання адаптація має різні форми, розрізняється за масштабами і глибиною змін, що відбуваються в стратегії й поточній діяльності підприємства і його внутрішніх системах. Залежно від факторів, що впливають, всю сукупність адаптивних заходів підприємства можна поділити на такі групи: адаптація підприємства до нововведень; адаптація до змін кон'юнктури ринку; адаптація до соціально-культурних і політико-правових умов. Кожний вид адаптації передбачає комплекс робіт, пов'язаний з організацією адаптації на підприємстві.

**ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ**

Для зміцнення конкурентоспроможності підприємства змушені активізувати власну інноваційну діяльність. Однак, вона завжди супроводжується ризиками економічної безпеки, які потрібно враховувати. Забезпечення належного рівня ефективності інноваційного розвитку підприємств потребує реалізації відповідних інструментів в межах блоків управління інноваціями та залучення інвестицій, а також за пріоритетними механізмами реалізації політики. Зокрема, в рамках організаційно-управлінського механізму передусім слід інституціалізувати систему управління інноваційною діяльністю, започаткувати практику планування і контролю політики інвестиційного розвитку, створити службу інноваційної інтеграції; фінансово-економічного механізму – запровадити бюджетування інноваційного розвитку, формування фондів матеріального стимулювання персоналу за результати інноваційної активності, створити і запропонувати пакет економічних стимулів для партнерів з інноваційної діяльності; інформаційно-психологічного механізму – вибудувати корпоративну культуру на засадах інноваційного розвитку, реалізувати спеціально підготовлені програми професійно-кваліфікаційного розвитку персоналу в

ув'язці з інноваціями, розвивати імідж інноваційно активного та соціально орієнтованого підприємства.

Із урахуванням виявлених передумов забезпечення економічної безпеки інноваційно орієнтованих суб'єктів господарювання визначаються напрями, послідовність формування стратегії та стратегічні цілі розвитку механізму забезпечення економічної безпеки підприємства. Так, пріоритетними напрямками удосконалення механізму зміцнення економічної безпеки підприємства є: 1) підвищення якості та рівня ресурсного забезпечення; 2) покращення показників ефективності функціонування; 3) забезпечення розширеного відтворення економічного та ресурсного потенціалу. За цими пріоритетним напрямками визначається сукупність заходів, які підприємству слід реалізувати в найближчій перспективі.

Важливо визначити й систему критеріїв та індикаторів, яку варто використовувати для оцінки рівня економічної безпеки інноваційно орієнтованого підприємства, а також ідентифікувати напрями імплементації їх застосування. Сукупність заходів, спрямованих на посилення корпоративного захисту економічної безпеки інноваційно орієнтованих підприємств, необхідно формувати за такими пріоритетними напрямками, як: 1) попередження зовнішніх загроз; 2) забезпечення внутрішньої безпеки; 3) використання сучасних технологій в економіці та фінансах; 4) організація конкурентної розвідки.

Подальші наукові дослідження у цьому напрямі стосуються удосконалення методики аналізування ризиків та загроз інноваційного розвитку та економічної безпеки підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адаменко Т. М., Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: аналіз наявних визначень. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2015. № 1 (1). С. 69–79.
2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Рудковський О. В. Напрями та засоби стимулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 4–8.
3. Гаркуша В. О., Єршова Н. Ю. Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття «економічна безпека підприємства». *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>.
4. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2008. 240 с.
5. Зубко Т. Л. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства галузі зв'язку. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2016. Вип. 3. С. 81–88.
6. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. К.: Лібра, 2003. 280 с.
7. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип. 20.6. С. 248–252.
8. Стратегічні пріоритети та механізми інноваційного розвитку сільських територій Західного регіону України : монографія / наук. ред.: В. В. Борщевський, Т. Г. Васильців. Львів : Аверс, 2014. 176 с.
9. Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21 (2). С. 153–158.
10. Vasylytsiv T. G., Klipkova O. I., Lupak R. L., Mitsenko N. G., Mishchuk I. P. Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2019. № 4 (31). С. 320–330.

REFERENCES:

1. Adamenko, T.M., Kozachenko, H.V. (2015). Enterprise economic security: analysis of existing definitions. *Scientific Bulletin of Poltava Economics and Trade University*. no. 1 (1), pp. 69-79.
2. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L., Rudkovskiy, O. V. (2019). Directions and means of stimulating social responsibility of entrepreneurship in Ukraine. *Economy and the state*. no. 5. pp. 4-8.
3. Harkusha, V.O., Yershova N.Yu. (2021). Systematization of scientific views on the essence of the concept of «economic security of the enterprise». *Economy and society*. no. 28. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>.
4. Donets', L.I., Vaschenko, N.V. (2008). Economic security of the enterprise: textbook. Kyiv, Center for educational literature, 240 p.
5. Zubko, T. L. (2016). Assessment of the level of economic security of the communications company. *Economy. Management. Business*. Vol. 3. pp. 81-88.
6. Kozachenko, H.V., Ponomarov, V.P., Liashenko, O.M. (2003). Economic security of the enterprise: the essence and mechanism of ensuring: monograph. Kyiv, Libra, 280 p.

7. Lupak, R. L., Didych, A. M. (2017). Economic bases of ensuring the competitiveness of the enterprise in market relations. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. Vol. 20.6. pp. 248-252.
8. Strategic priorities and mechanisms of innovative development of rural areas of the Western region of Ukraine (2014). V. V. Borshchevskii, T. G. Vasylytsiv. Lviv: Avers, 176 p.
9. Urazaliyev, R. M., Vasylytsiv, T. G. (2011). Generalization of the conceptual foundations of economic security of the enterprise. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. Issue 21 (2). pp. 153-158.
10. Vasylytsiv, T. G., Klipkova, O. I., Lupak, R. L., Mitsenko, N. G., Mishchuk, I. P. (2019). Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. no. 4 (31). pp. 320-330.

JUSTIFICATION OF STRATEGIES FOR SAFE DEVELOPMENT OF INNOVATION-ORIENTED ENTERPRISES

NAZARCHUK Tatiana, BUTSENKO Sergii
Khmelnyskyi National University

In the study, attention is updated to the problems of, firstly, the prospects of innovation-oriented entrepreneurship and, secondly, the aspects of guaranteeing the safety of both innovative processes and business that is innovatively active. The purpose of the study is to substantiate the elements of strategic planning of aspects of economic security of innovation-oriented business entities. It is shown that the innovative way and type of development of the enterprise is irreplaceable, if the enterprise is oriented towards stable long-term functioning and development from the position of strong competitiveness. It is noted that innovations are always associated with risk and significant investment and financial costs. It was established that this is why the substantiation of the theoretical-methodical and methodical-applied provisions of guaranteeing the economic security of the investment process has a high level of relevance. It is summarized that the formation of the competitiveness of domestic enterprises involves an optimal combination of existing competitive advantages, the priority tool for using which is a system-integrated approach, which allows you to use the existing strengths of the enterprise as effectively as possible, rationalize the relations of its interaction with counterparties, minimize the risks of the uncertainty of the economic environment, maintain and increase own market share. A conceptual scheme for managing the innovative activity of the enterprise has been developed. The strategic priorities and goals of ensuring the economic security of innovatively active enterprises have been determined. Strategies of adaptive behavior, which should be followed by innovatively oriented enterprises in order to guarantee their economic security, have been developed. It was concluded that a set of measures aimed at strengthening the corporate protection of the economic security of innovatively oriented enterprises should be formed in such priority areas as: 1) prevention of external threats; 2) ensuring internal security; 3) use of modern technologies in economy and finance; 4) organization of competitive intelligence.

Keywords: economic security, economy and management of enterprises, innovations, innovative business activity, security of the development process.